

คำวินิจฉัย (พิตวา) จุฬาราชมนตรี ที่ 14/2557

เรื่อง การล้างไต

คำถาม : การล้างไตโดยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม (Hemodialysis) และการล้างไตทางช่องท้อง (Peritoneal dialysis) ของผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาด้วยวิธีการดังกล่าวทำให้เสียการถือศีลอดหรือไม่?

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

ไต เป็นอวัยวะหนึ่งในร่างกายที่มีหน้าที่กำจัดของเสียที่เกิดขึ้นออกไปจากร่างกายโดยเอาออกไปทางปัสสาวะ ของเสียส่วนใหญ่เกิดจากการย่อยอาหารชนิดต่างๆ ที่เรารับประทานประจำวัน รวมทั้งยาและสารอื่นๆ ไตเริ่มทำหน้าที่ตั้งแต่เริ่มมีชีวิต เมื่อมีอายุมากขึ้นและต้องทำหน้าที่ขจัดของเสียออกทุกวัน การทำหน้าที่ของไตย่อมต้องเสื่อมลงไปเรื่อยๆ และขจัดของเสียได้น้อยลง จึงมีของเสียคั่งค้างอยู่ในร่างกายมากขึ้น เป็นพิษต่อร่างกาย เมื่อถึงจุดหนึ่งจึงต้องมีวิธีการช่วยนำของเสียรวมทั้งน้ำส่วนเกินหรือที่คั่งค้างออกจากร่างกาย ด้วยวิธีทางการแพทย์ ที่เรียกกันว่า การล้างไต หรือการฟอกเลือด

การฟอกเลือดมี 2 ประเภท คือ การฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม เรียกว่า Hemodialysis และการฟอกเลือดหรือฟอกไตทางช่องท้องเรียกว่า Peritoneal dialysis

1. การฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม เป็นการนำของเสียและน้ำออกจากเลือดทางเส้นเลือดดำแล้วผ่านเครื่องกรองที่จะช่วยกรองของเสียและน้ำออกจากเลือด เมื่อเลือดผ่านตัวกรองแล้วจะกลายเป็นเลือดดีปราศจากสารเป็นพิษ แล้วเครื่องจะนำเลือดนั้นกลับสู่ร่างกายซึ่งแต่ละครั้งต้องใช้เวลาประมาณ 3-4 ชม. และต้องทำการฟอกเลือดอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง เป็นประจำ

2. การฟอกไตทางช่องท้อง คือ การกรองของเสียในร่างกายออกโดยการใส่น้ำยาหรือสารละลายเข้าไปในช่องท้องผ่านทางท่อ ที่ฝังเข้าไปในช่องท้อง ฉะนั้นหรือเยื่อในช่องท้องจะทำหน้าที่กรองของเสียจากในเลือดผ่านเข้าไปในสารละลาย หลังจากทิ้งไว้ 2-3 ชั่วโมง ก็จะปล่อยน้ำยาหรือสารละลายที่มีของเสียอยู่ออกไปจากช่องท้อง แล้วเติมน้ำยาใหม่เข้าไปอีก

วิธีนี้สามารถทำเองที่บ้านได้แต่ต้องทำทุกวัน มีการเปลี่ยนน้ำยาบ่อยๆ สามารถเลือกเวลาทำเองได้ โดยต้องเรียนรู้วิธีการทำที่ถูกต้องจากบุคคลกรทางการแพทย์เสียก่อน

คำวินิจฉัย

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيدنا محمد وعلى آله وصحابه أجمعين ... وبعد

การล้างไตโดยการใช้เครื่องฟอกไตเป็นการดึงเลือดออกมาเพื่อกำจัดของเสียแล้วนำกลับเข้าไปในร่างกายอีกครั้ง ปัจจุบันพบว่ามี การเติมสารประกอบทางเคมีและสารอาหารอื่นๆ ลงไปเพื่อปรับสมดุลในเลือด เช่น น้ำตาลกลูโคส โซเดียมไบคาร์โบเนท และเกลือแร่อื่นๆ นอกจากนี้อาจมีอาการข้างเคียงเกิดขึ้นหลายประการ เช่น ความดันต่ำ อ่อนเพลีย คลื่นไส้หรืออาเจียน (ขึ้นกับสภาพของผู้ป่วยและสภาพแวดล้อมต่างๆ)

ส่วนการล้างไตทางช่องท้องเป็นการขจัดของเสียออกจากเยื่อช่องท้องผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนน้ำและสารละลายภายในช่องท้อง โดยมีเยื่อช่องท้อง (Peritoneal membrane) ทำหน้าที่เป็นเยื่อกั้นระหว่างน้ำยาที่ใช้ล้างไตกับเลือด (น้ำยาล้างไตมีปริมาตร 2 ลิตร/ถุง มีส่วนผสมของเกลือแร่ชนิดต่างๆและน้ำตาลเดกซ์โทรสผสมอยู่) ใช้เวลาในการแช่ในช่องท้องประมาณ 3-6 ชั่วโมง แล้วจึงปล่อยน้ำยาล้างไตออก แล้วจึงทำซ้ำอีกตามจำนวนครั้งที่แพทย์สั่ง ภายหลังจากการที่มีการแลกเปลี่ยนกันแล้ว จะทำให้เลือดที่มีของเสียมาก เช่น ยูเรีย น้ำ อิเล็กโทรลัยท์บางตัวที่สูงนั้นลดลง การล้างไตทางช่องท้องทำให้เลือดที่เสียกลายเป็นเลือดที่ดีขึ้น โดยอาศัยการแลกเปลี่ยนสารต่างๆ ในเลือดกับน้ำยาล้างไต และเลือดใหม่ที่ได้นั้นมีการรับแร่ธาตุและสารอาหารอื่นๆ ที่มีอยู่ในน้ำยาล้างไตเข้าไปด้วย

พิจารณาแล้ว จึงวินิจฉัยว่า การล้างไตโดยการใช้เครื่องฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม (เครื่องฟอกไต) และการล้างไตทางช่องท้องนั้นไม่ทำให้เสียการถือศีลอดของผู้ที่ได้รับการรักษา

ในกรณีนี้หากพิจารณาว่าผู้ป่วยโรคไตซึ่งมีความจำเป็นถึงขั้นต้องล้างไตด้วยวิธีการทั้ง 2 วิธีนั้นเป็นผู้ป่วยเรื้อรังที่ไม่มีความหวังว่าจะหายขาดตามคำชี้ขาดของแพทย์ ก็มีข้อผ่อนผันในการงดเว้นจากการถือศีลอด โดยผู้นั้นจำเป็นต้องจ่ายฟิเดยะฮ์ทดแทนตามจำนวนวันของเดือนเราะมะฎอนที่ขาดไป ⁽¹⁾

والله اعلم بالصواب

อาซิส พิทักษ์คุมพล

จุฬาราชมนตรี